

Актуально

ЧАЕС: погляд ззовні
та із середини

Психолог радить

12 квітня 2024 | №7-8
(1567-1568)

НОВИНИ ЧАЕС

Офіційне видання ДСП «Чорнобильська АЕС»

**ЧОРНОБИЛЬСЬКА
АЕС
ВИЙШЛА
НА
ТОЛОКУ**

Молодь ЧАЕС започаткувала акцію

До Дня довкілля організація молоді ППО ЧАЕС провела екологічну акцію. В рамках акції відбувся збір макулатури у приміщеннях офісного та навчально-тренувального центрів ДСП ЧАЕС.

Загалом було зібрано 531 кілограм використаного паперу та картону, що у підсумку дозволило виручити 1580 гривень. Як повідомив заступник голови чорнобильської «молодіжки», оператор устаткування для подавлення радіоактивності та дезактивації 4 розряду ЦЕОУ(НБК) Євген Кигим, усі зібрані кошти будуть спрямовані на потреби працівників ЧАЕС, які служать у Збройних силах України.

Дана акція не остання: на твердження Євгена Кигима, молодь готова організовувати подібні збори навіть щомісячно. Це вигідно усім: підприємству, яке позбавляється непотрібних паперових відходів, воїнам-славутичанам та, звісно, довкіллю, яке зазнає важкої шкоди під час війни.

ЗОНА ВІДЧУЖЕННЯ

«Будапешт. Бомба під Незалежність»

Під такою назвою Національна суспільна телерадіокомпанія України готує проєкт документального фільму, що розповідає історію підписання Будапештського меморандуму. Проєкт Суспільного — унікальна пропозиція в чинному інформаційному просторі: факти та їхнє осмислення.

Команда зібралась дуже потужна. Відомий український журналіст, продюсер, ведучий Юрій Макаров — автор та оповідач. Режисери: Роман Синчук, Олеся Моргунець-Ісаєнко. Продюсер: Володимир Ладигець. Оператори: Олег Авілов, Євген Шевченко.

Фільм запропонує цілісну розповідь про перебіг історичних подій, свідчення та оцінки їхніх безпосередніх учасників, пояснення експертів та безцінну відеохроніку й надасть відповіді на питання: Будапешт — суцільна поразка України чи все-таки перемога, виграні 30 років розвитку, зміцнення й самоусвідомлення?

Частину стрічки фільмували на ЧАЕС, у Прип'яті та на інших

локаціях зони відчуження, решту дознімуть у США та Угорщині.

Творча група познайомилася із історією окупації зони відчуження російськими військовими формуваннями, відновленням діяльності підприємств та з сьогоденням Чорнобильської зони.

За матеріалами ДАЗВ

До Дня довкілля

Більше 100 праівників Чорнобильської АЕС 5 квітня доєдналися до толоки, присвяченої Дню довкілля.

Вони очистили від побутового сміття та минулорічного листя зелені зони навколо офіса ДСП ЧАЕС у Славутичі, а також місця стоянок на території навчально-тренувального центру.

Довідково. Згідно з Указом Президента України № 855, щороку в третю суботу квітня в Україні відзначається День довкілля.

Головним завданням відзначення Дня довкілля є привернення уваги громадян України до критичного стану довкілля в країні та виховання екологічного мислення.

У цей день за усталеною традицією в українських містах і селах, на територіях підприємств на волонтерських засадах проводяться екологічні толоки з метою прибирання територій, берегів і акваторій найближчих водойм, ліквідації стихійних звалищ, створення парків, скверів і зелених куточків.

ЧАЕС: погляд із середини

У соціально-виробничій нараді, яка відбулася на ЧАЕС наприкінці березня, взяли участь виконувач обов'язків генерального директора ДСП ЧАЕС Сергій Мартинов, директор технічний (- головний інженер) Олександр Титарчук, помічник генерального директора Сергій Калашник, голова профспілкової організації ЧАЕС Богдан Сердюк, а також гості — міський голова Славутича Юрій Фомічев, Перший заступник голови Державного агентства з управління Зоною відчуження Андрій Тимчук та депутатка Верховної Ради по 96-му виборчому округу Ольга Василевська-Смаглюк.

Олександр ТИТАРЧУК розповів про результати роботи станції у першому кварталі 2024 року, нагадавши, що ця діяльність є закономірним продовженням робіт попередніх періодів, зокрема року 2023-го:

— Згідно з виробничими планами здійснювалась низка важливих для стратегічних напрямів діяльності підприємства заходів та проєктів. Зокрема за напрямом забезпечення безпеки, експлуатуюча організація ДСП «Чорнобильська АЕС» забезпечила на належному рівні безпеку:

- першого, другого та третього блоків;
- сховища відпрацьованого ядерного палива мокрого типу (далі — СВЯП-1);
- сховища відпрацьованого ядерного палива сухого типу (далі — СВЯП-2);
- комплексу нового безпечного конфайнменту (далі — НБК);
- об'єкту Укриття (далі — ОУ);
- безпечне поводження з відпрацьованим ядерним паливом та радіоактивними відходами;
- фізичний захист радіоактивних матеріалів та дотримання гарантій Міжнародного агентства з атомної енергії (далі — МАГАТЕ), щодо їх зберігання.

Радіаційний вплив на персонал, населення і навколишнє середовище не перевищив встановлених лімітів доз опромінення персоналу та населення. Викиди та скиди не перевищили нормативних значень.

Стан екологічної безпеки на ДСП ЧАЕС у 2023 році та по теперішній час задовільний.

Протягом 2023 року, в роботі ДСП ЧАЕС зафіксовано одну експлуатаційну подію та 2 малозначні події. Також зафіксовано 1 технологічне порушення: «Відмова другої категорії, що розслідується та фіксується відповідно до чинних нормативно-правових актів».

З початку 2024 року дотепер експлуатаційних подій, технологічних порушень та нещасних випадків на підприємстві не зафіксовано.

Стан пожежної, загальнопромислової безпеки та охорони праці як у 2023 році, так і дотепер, задовільний. Персоналом НТЦ проводились та проводяться підготовка та перепідготовка, підвищення кваліфікації за новими професіями для потреб підрозділів ДСП ЧАЕС.

За напрямом перетворення ОУ на екологічно безпечну систему.

Заплановані у 2023 році науково-дослідні роботи з науково-технічного супроводу на етапі експлуатації комплексу НБК ОУ — виконані у повному обсязі.

Виконана робота з обстежень нестабільних конструкцій ОУ та внесено зміни до ліцензії №1094 «На право

проведення діяльності переробка, зберігання радіоактивних відходів, що існують та утворюються під час перетворення ОУ на екологічно безпечну систему, в рамках експлуатації комплексу НБК.

Щодо перенесення термінів виконання робіт з демонтажу нестабільних конструкцій об'єкта «Укриття»: їх подовжено на 6 років, до 31 жовтня 2029 року.

В рамках проєкта «Пускового комплексу №2 НБК-ОУ» на початку 2024 року підписано грантову угоду між ЄБРР як розпорядником коштів донорів та ДСП ЧАЕС. В рамках цієї угоди до кінця 2024 року планується завершити усі передпроектні роботи стосовно пускового комплексу №2, що дозволить розпочати розробку робочого проєкту, закупівлю необхідного обладнання та фізичні роботи з демонтажу нестабільних конструкцій ОУ.

За напрямом зняття з експлуатації.

У частині реалізації проєкту «Створення установки для звільнення радіоактивних матеріалів від регулюючого контролю на ЧАЕС» у лютому 2024 року завершено дослідно-промислову експлуатацію установки для звільнення радіоактивних матеріалів від регулюючого контролю, доопрацьований звіт з урахуванням зауважень ДНТЦ ЯРБ направлено на

розгляд та погодження в Держатомрегулювання. Наразі відповідно до нормативних вимог розробляються документи, які необхідні для ведення діяльності зі звільнення матеріалів від регулюючого контролю.

У 2023 році виконувались роботи з підготовки до консервації, а саме розробка технічних рішень та проєктів виконання робіт. Розроблялись програми виведення з експлуатації обладнання та елементів на підставі яких виведено з експлуатації 7 систем та 24 одиниці обладнання та елементів. Ця робота продовжується і у 2024 році згідно з планом-графіком.

За напрямом поводження з РАВ у 2023 році виконувалось перероблення накопичених рідких РАВ. За рік перероблено 230 м³ кубового залишку. Сформовано з початку року та передано на захоронення до комплексу «Вектор» 2,5 тис. упаковок перероблених рідких РАВ, що становить 100% від плану на 2023 рік.

У 2024 році продовжується робота згідно із затвердженими планами. Виконано комплекс робіт з перероблення пілотної партії солебітумного компаунду ВП «Рівненська АЕС» в рамках укладеного договору між ДСП ЦППРВ та ДСП ЧАЕС. Відправлено на захоронення 12 упаковок РАВ — це 100% від запланованого на 2023 рік.

Ведеться підготовка до промислової експлуатації заводу з переробки твердих радіоактивних відходів. У 2024 році планується введення його в експлуатацію — після завершення експертизи документів та внесення змін до ліцензій Держатомрегулювання.

Проводяться роботи з визначення джерел фінансування та закупівлі, монтажу та введення в експлуатацію вакумно-випарувальної установки для перероблення радіаційно забруднених вод.

За напрямом поводження з ВЯП виконуються роботи з планового перевезення відпрацьованого ядерного палива та подальшого поводження з ним. Розпочато роботи з планової переоцінки безпеки СВЯП-1.

За напрямом міжнародного співробітництва 18.01.2023 відкрито постійне представництво МАГАТЕ на майданчику ЧАЕС, протягом року та по теперішній час відбулося 24 ротації представників МАГАТЕ. Наразі на промайданчику ДСП ЧАЕС працює 24 команда МАГАТЕ. ЧАЕС отримала гуманітарну допомогу у вигляді обладнання та засобів індивідуального захисту на суму близько 856 тис. гривень. ДСП ЧАЕС плідно працює з Хмельницьким енергетичним хабом та отримує міжнародну допомогу у вигляді енергетичного обладнання для забезпечення підвищення енергетичної безпеки.

Також у 2023 році на ДСП ЧАЕС в рамках міжнародного співробітництва виконувались додаткові пілотні випробування у рамках угоди з компанією «Фортум», Фінляндія. З корейським науково-дослідним інститутом атомної енергії укладено угоду на 2023-2024 роки щодо пілотних випробувань технологій поводження з радіоактивними матеріалами.

Продовжується реалізація проєкту постачання детектора з вимірювання ядерних матеріалів в упаковках РАВ ДСП ЧАЕС.

Про ситуацію із фінансовим забезпеченням робіт на підприємстві повідомив начальник планово-економічного відділу Валентин СИДОРЕНКО:

— На 2023 рік, відповідно до Закону України «Про державний бюджет»,

нам було доведено фінансування 1 мільярд 228 мільйонів гривень, що складало 48% від потреби за бюджетним запитом.

Це був рівень 2022 року, який залишився після секвестру бюджету — його, нагадаю, секвестрували на 10% у бік зменшення. Тобто, у 2023 році ми мали фінансування на 195 мільйонів менше, це при тому, що вартість товарів та послуг збільшились.

Для покриття дефіциту коштів на оплату електроенергії та виплати надбавки за вахтовий метод роботи (у розмірі 300 гривень/день, а не 60, як у інших підприємств) до кінця року не вистачало коштів. Ми запровадили принцип жорсткої економії, і найбільшим суттєвим ресурсом стало зменшення фонду оплати праці (далі — ФОП).

Зменшення розміру щомісячної премії до 1%, призупинення виплати матеріальної допомоги на оздоровлення, заплановане скорочення персоналу, вимушений простій, використання відпусток без збереження заробітної плати (а це майже місячний заробіток), а також тимчасове припинення трудових угод із працівниками, які виїхали на період військового стану — усе це було жорсткими заходами економії починаючи з 1 червня 2023 року і протягом 4-х місяців.

Застосування вищезазначених заходів дало відповідне зменшення витрат на перевезення та харчування персоналу.

ДСП ЧАЕС неодноразово зверталось до ДАЗВ, депутатів та інших органів влади про необхідність виділення додаткового фінансування.

У результаті спільних зусиль, відповідно до Закону України №3415 від 06.10.2023 року нам було виділено додаткове фінансування у розмірі 30,5 мільйонів гривень. Таким чином, на кінець 2023 року коштом додаткового фінансування та заходів економії, підприємство повністю розрахувалося із Пенсійним фондом України (далі — ПФУ) — 220,1 млн. грн та за спожиту електроенергію — 196 млн. грн.

У повному обсязі виплачено надбавку за вахтовий режим роботи у розмірі 300 гривень на добу. Крім того, було виплачено премію персоналу: у листопаді — 1,1 млн грн, грудні — 20,3 млн грн, це 65%.

Окрім того, було частково виплачено матеріальну допомогу на оздоровлення у сумі 20,2 мільйона гривень.

2024 рік теж почався не просто. В першій редакції Закону України «Про державний бюджет» було закладено фінансування на рівні попереднього року, не враховуючи 30 мільйонів, які було дофінансовано.

Проте, завдяки зверненню депутатки Ольги Василевської-Смаглюк, фінансування було збільшено на 50,9 млн грн, що необхідно для покриття дефіциту коштів, який залишався у поточному періоді для сплати витрат ПФУ на доставлення пільгових пенсій. Тобто, в межах доведеного фінансування, не зважаючи на зростання основних макроекономічних показників (цін на енергоресурси, матеріали та послуги), планом використання бюджетних коштів передбачено у повному обсязі видатки на оплату праці — при цьому, з 1 січня, збільшено посадові оклади на 12,82%.

Також у 2024 році виплачуватиметься премія 1% (на більше не вистачає коштів), виплата надбавок за стаж в енергетиці також залишилась, не плануються відпустки працівників без збереження заробітної плати. Але при цьому призупинена виплата матеріальної допомоги на оздоровлення.

Збільшено майже у 2 рази вартість добового набору продуктів, використовуваних при організації триразового лікувально-профілактичного харчування персоналу на промисловому майданчику станції.

Заплановано мінімальний перелік витратних матеріалів, послуг та інших товаро-матеріальних цінностей, які дозволяють безпечно експлуатувати Чорнобильську АЕС.

Однак, як і в 2023 році, залишається мінімальна потреба у додатковому фінансуванні на оплату електроенергії. Тобто, це близько 30-32 мільйонів гривень, як і у 2023 році, котрі було дофінансовано, але не враховано при формуванні бюджету на 2024 рік.

Через дефіцит фінансування останні роки не виконується вимога статті 12 Закону України «Про загальні засади подальшої експлуатації, зняття з експлуатації Чорнобильської АЕС», а саме встановлення заробітної плати у розмірі не нижче від середньої заробітної плати працівників відповідних професій та посад на діючих атомних електростанціях України та збереження пільг, передбачених Законом України.

Так, станом на 1 січня 2024 року, мінімальна тарифна ставка на ДСП ЧАЕС складає 8 167 гривень, а на діючих АЕС — 10 750 гривень, тобто різниця — 23,5%, що своєю чергою суттєво впливає на рівень середньої заробітної плати в цілому. Відповідно, на діючих атомних станціях оплата праці

значно вища ніж на Чорнобильській АЕС.

Крім того, останніми роками, взагалі перестали фінансуватись капітальні видатки, зокрема інвестиційні проекти, які було розпочато у минулі роки. Відсутність капітальних видатків призводить до збільшення термінів зняття ЧАЕС з експлуатації та, природно, здорожчання всіх заходів із підтримки та зняття з експлуатації надалі.

Сподіваємось, що доклавши спільних зусиль та заручившись підтримкою народних депутатів, ДАЗВ та Міндовкілля, нам все ж таки вдасться у 2024 році отримати хоча б мінімальне додаткове фінансування, яке перекриє чинний дефіцит.

Про ситуацію в Славутичі у контексті ЧАЕС розповів міський голова Юрій ФОМІЧЕВ:

— Ми готуємось до літнього сезону, Чорнобильських днів та будемо проводити місячник благоустрою, який, власне, вже розпочався 20 березня. Хочемо навести більше ладу в Славутичі, ми вже десь адаптувались до життя в цьому режимі.

На жаль, я кажу, ми адаптувались до того, що відбувається навколо, та розуміємо, що війна не закінчиться завтра. Дуже хотілось аби вона закінчилась ще вчора, але цього не станеться навіть післязавтра! Проте, попри усе, місто має виглядати пристойно.

Маємо виклики цього року — це лікарня: забезпечення від НСЗУ за пакетами послуг, які вони надають, навіть і на 60% не покриває їх витрат, тому шукаємо ресурс для того, щоб допомогти їм.

Торік ми дофінансували лікарню на 30 мільйонів додатково з міського бюджету — на зарплату для наших лікарів, щоб зберегти у місті послуги. А у цьому році цих грошей, на жаль, у нас немає, хоча ще 25 мільйонів ми отримали у вигляді дотацій до міського бюджету.

Натомість ми не отримуємо у бюджет так званого військового ПДФО, а це близько 80 мільйонів. Ми працюємо над тим, щоб збільшувати дохідну частину бюджету. Залучаємо інвестиції — причому, намагаємося залучати наших міжнародних партнерів. У 2023 році в Славутіч зібрано близько 320 мільйонів податків і зборів — і більше, ніж на 420 мільйонів гривень залучили різної міжнародної допомоги.

Часто ставлять питання, навіщо ми почали ремонтувати ФОК в Дніпровському кварталі? Пояснюю: це цільові кошти, які нам виділено. Ми не мо-

жемо їх нікуди направити, окрім цього ФОКу, — або взагалі повинні від них відмовитися. От вибір такий: або беремо — або не беремо. Ще раз повторюю: на цільові 400 мільйонів ми розпочали утеплення та реконструкцію певних об'єктів у місті — ви всі їх знаєте.

Зараз виходимо в міжопалювальний сезон, буде заміна насосів на централізованих мережах тепlopостачання — це теж 530 тис. євро. Встановимо сучасні насоси з частотними регуляторами, що суттєво покращить нашу енергетичну безпеку і дасть можливість балансування в самій системі, що важливо з урахуванням наявності додаткових джерел теплової енергії.

Входимо у проєкт встановлення великої сонячної електростанції на 2 МВт в котельні з акумулятором на 2 МВт — це енергетична безпека та, знову ж таки, — це гроші міжнародні, жодної копійки з місцевого бюджету ми у ці проєкти не вкладаємо, а натомість маємо непогані ресурси для міста.

Тепер що стосується ДФТГ, значна частина бійців якої одночасно є працівниками ЧАЕС. Я погоджуюсь із тим,

що ДФТГ має або захищати нашу країну, або люди мають повернутись на свої робочі місця.

Проте, Славутичке ДФТГ все-таки має певну різницю від інших: у нас прикордонна територія, на якій бійці ДФТГ виконують бойові завдання, працюють з силами протиповітряної оборони. Тут, скоріш за все, потрібно щоб це питання вирішилось системно. Просте переведення підрозділу до ЗСУ не скоротить для держави витрат.

З іншого боку, ми розуміємо, що матеріальне забезпечення бійців теж буде впливати на бюджет ЧАЕС, а точніше на кількість персоналу, який буде працювати над виконанням виробничих завдань. Водночас я не ставив би ключовим питання фінансів, оскільки йдеться про оборону кордону на нашій ділянці в цілому, і Славутича зокрема.

Ми маємо гарний діалог з командуванням ОК «Північ» та найближчим часом маємо розв'язати питання повноцінного підпорядкування нашого ДФТГ Збройним силам України.

ЧАЕС: погляд ззовні

28 березня депутатка ВР Ольга ВАСИЛЕВСЬКА-СМАГЛЮК провела персональний прийом мешканців Славутича, зокрема й працівників Чорнобильської АЕС. Своїми враженнями від розмов із славутичанами вона поділилася із журналістами «Новин ЧАЕС».

— Загалом, я була зацікавлена у зустрічі з персоналом ЧАЕС, оскільки у приватному порядку з багатьма спілкуюся! Щоразу, коли я проводжу прийом у Славутіч, до мене приходять Богдан Сердюк, і власне, я в курсі всіх проблем, які є зараз на підприємствах ДАЗВ, зокрема й на ЧАЕС.

З тих питань, які були озвучені, жодне не було для мене сюрпризом. Головне питання стосувалося браку коштів у бюд-

жеті Чорнобильської АЕС, і це нагадує «хронічну» хворобу.

Власне, я у 2020 році була автором законопроєкту про те, щоб перекласти обов'язок фінансування доставлення пенсій на Пенсійний фонд, щоб зеконотити суттєву частку коштів на ДСП ЧАЕС, але закон не було прийнято. Мінфін був категорично проти, оскільки це збільшення дефіциту Пенсійного фонду.

Причина, чого він був проти, полягала в тому, що зараз шахти та всі інші підприємства також захочуть собі подібні пільги, що призведе до ще більшої дефіцитності ПФ. Тому так сталося, що минулого року і цього року мені вдалося переконати Мінфін: якщо немає бажання підтримувати сам закон, під-

тримайте, будь ласка, донарахуванням бюджет ДСП ЧАЕС.

Минулого року додатково депутати за погодженням Мінфін виділили 30 мільйонів гривень на ДСП ЧАЕС, цього року — 150 мільйонів гривень. Хоча цих коштів, як сьогодні виявилось, також не вистачає. І я думаю, якщо ми б виділили на ДСП ЧАЕС ще 1 мільярд, все одно б говорили, що коштів недостатньо.

Хоча я розумію, що вимушені відпустки, простій і все інше, недоплати згідно з колективним договором, які мали б бути сплачені минулого року, не були сплачені: брак коштів не дозволяв це зробити. Цього року керівництво ЧАЕС пообіцяло, і це була публічна обіцянка, що вже не буде відпусток власним коштом та простоїв, що вже добре.

В умовах війни, на жаль, ми не можемо дозволити собі збільшувати бюджет ДСП ЧАЕС.

Відверто кажу: ми маємо брак коштів в армії! Ми маємо брак коштів на соціальні виплати! Цілком залежимо зараз від наших закордонних партнерів. Тому, як на мене, про збільшення бюджету ЧАЕС не може бути й мови! Можна говорити лише про певні партнерські домовленості з МАГАТЕ та іншими міжнародними фінансовими структурами, кредитні угоди на реалізацію певних проєктів, які можуть принести більше до бюджету, але це тільки за умови, що там будуть позабюджетні надходження. Про це сьогодні говорила із мером міста та керівництвом ЧАЕС.

ЧАЕС знаходиться на прикордонній території, була в окупації та постраждала — виключно на основі цього можна говорити про додаткове фінансування, але тільки на грантовій або кредитній основі. Інших варіантів щодо збільшення фінансування ДСП ЧАЕС наразі немає.

Як на мене, керівництво станції намагається якимось чином зекономити кошти, і на жаль, це відбивається на заробітній платі та соціальних гарантіях, які отримують співробітники.

Також сьогодні озвучувалося мною питання про ДФТГ. Фінансування ДФТГ коштом ДСП ЧАЕС — 15 мільйонів гривень, і, як на мене, це значна сума, яка негативно впливає на фінансово-господарську діяльність підприємства. Якщо ДФТГ перейде до ЗСУ, члени ДФТГ отримуватимуть кошти, так само як й інші представники Збройних сил, тоді можна буде говорити про якусь суттєву економію коштів. Проте, тут люди мають визначитись самі — чи вони працюють на ДСП ЧАЕС, чи воюють. Обидва їхні рішення заслуговують на повагу.

— Ми увесь час торкаємось тільки питань заробітної плати, але фінансування ЧАЕС пов'язано, насамперед, з виконанням низки проєктів. Ви згадали про грантові кошти — можливо ви мали на увазі проєкти перетворення ОУ на екологічно безпечну систему?

— Що стосується фінансування господарської діяльності та зняття ЧАЕС з експлуатації, ця проблема також не нова: ще до війни кошти суттєво не виділялися на цю програму. Для того, щоб вони почали виділятися, потрібно говорити про це з нашими міжнародними партнерами та НАЕК «Енергоатом».

Оскільки є певне перетягування ковдри між ДАЗВ та «Енергоатомом» щодо виконання цієї програми, тут потрібно шукати баланс. З одного боку, Міністерство екології зараз розглядає Чорнобильську зону як певний економічний хаб, де можна розмістити інші небезпечні підприємства і з цього фінансувати всю Чорнобильську зону.

Проєкт гарний, але, як я казала на нашій нараді, лише за певних умов. Якщо це буде програма аналогічно тій, яка є зараз у Законі України щодо соціально-економічного розвитку постраждалих від Чорнобильської катастрофи територій, де 10% фінансування ОУ йде на розвиток Іванкова, Славутича та Поліського району.

Якщо буде створено такий екологічно-економічний хаб в Чорнобилі та прийдуть нові інвестиції, і якщо вони будуть готові фінансувати соціально-економічний розвиток прилеглих територій, тоді це можливо. Якщо ні, я думаю, громади, такі як Поліська, чи Іванків, через які будуть йти відходи, сміття, і де є те, що вже впливає на здоров'я через близькість до ЧАЕС, не погодяться на такі проєкти.

І буде суспільне збурення, і я про це говорила Міністру екології.

Тому, як на мене, одна з ідей, яку може бути виконано, — це розформування ДАЗВ і переведення підприємств, які наразі підпорядковано агентству, до міністерств відповідно до програм, які вони виконують.

Наприклад, зняттям з експлуатації Чорнобильської АЕС може займатися НАЕК «Енергоатом». ЦППРВ також може взяти в управління «Енергоатом», заповідник можна віддати Міністерству екології й таке інше.

Це може призвести до того, що люди, які працюють на ЧАЕС і зайняті в програмі зняття з експлуатації, будуть отримувати таку саму заробітну плату, як отримують працівники на діючих АЕС.

Проте, цю ідею поки що не було прийнято на рівні Уряду. Хоча наш Президент Володимир Зеленський говорив про те, що для економії коштів державного бюджету потрібно скорочувати міністерства, відомства, центральні органи влади.

— Економія — річ потрібна, проте втілення ідеї в саме такому варіанті може бути досить спірним, оскільки порушується низка базових українських та міжнародних документів, зокрема тих, що чітко розмежовують функції підприємств, які створюють РАВ, та тих, що виконують поводження із ними.

— Я не стверджую, що пропоную го-

тове рішення, яке обов'язково треба реалізувати! Це питання обговорюється і було винесено для дискусії після звернення Президента України щодо необхідності ліквідації певних органів центральної влади для економії коштів у час війни!

Мені здається, що управління ДАЗВ наразі далеко від прозорості. Тому, уникаючи однієї форми непрозорості, ми можемо потрапити в іншу. Замовчувати або закривати очі на це, на мою думку, не є правильним для нашої держави наразі.

Ми маємо визнати, що управління зоною відчуження виконується неефективно, непрозоро та незрозуміло. Це, наприклад, видно навіть з вирубки вікових дубів у заповіднику. Є кримінальні провадження, і це добре, що такі є, і певним людям вже висунуто підозри.

Тому поточний підхід до управління зоною не є ефективним. Можливо, зараз настав час переглянути законодавство та меморандуми, яким вже понад 20 років і змінити їх, щоб відповісти сучасним викликам, перед якими стоїть наша держава.

Завжди можна знайти компроміс, який буде вигідним для нашої держави і не порушить жодних міжнародних договорів. Я проти порушень міжнародних договорів чи конвенцій, я навпаки за плідну дискусію та пошук балансу. Але головним у цьому балансі має бути інтерес нашої держави, а не будь-яких інших.

— Які фінансові зиски ви прораховували при ліквідації ДАЗВ?

— Зрозумійте мене правильно! Для того, щоб прорахувати всі ці плюси та мінуси, підводні камені, я звернулась до Кабінету Міністрів, щоб розглянути таку ініціативу.

Для того, щоб спеціально навчені люди прорахували, що це дасть або не дасть нашій державі. Тому що, сидячи в Верховній Раді, я не можу бачити всієї фінансово-господарської діяльності всіх підприємств, а у ДАЗВ дуже багато підприємств.

Я лише знаю та чую деякі ганебні при-

клади, коли, наприклад, директорка підприємства «РАДОН» у грудні 2023 року нараховує собі 400 тис. гривень заробітної плати, тому що в неї був бюджет, який вона не використала, та наприкінці року вона вирішила собі нарахувати таку заробітну плату.

Знаючи та розуміючи той дефіцит, який взагалі є, я думаю, що така директорка... І що вона не одна! А в Північній Пущі люди не отримують заробітну плату вже декілька місяців, а з декількома людьми взагалі не розраховувалися під час звільнення і не виплатили їм необхідні кошти.

Ці люди зараз звертаються в суд та через суд будуть добиватись цих виплат, а це витрати на адвокатів, витрати суду, винесення відповідних ухвал, постанов та рішень, це витрати підприємства на виплати й компенсації цим людям. Хтось має за це все відповідати!

І таке непрозоре управління, як зараз, й призводить до таких результатів, як я згадала.

З іншого боку, я розумію, що не може бути все ідеально в жодному державному підприємстві чи органі виконавчої влади. І для того, щоб це все зробити прозорим, потрібна політична воля.

Ця політична воля може бути тільки в Уряді, в який я і звернулась для того, щоб вони мені дали необхідну відповідь.

Якщо вони бачать необхідність змін, то як саме?

Або якщо не бачать, то хай обґрунтують, чому усе має залишатися так, як є, та що вони будуть робити, яких заходів вживати для того, щоб, з одного боку, задовольнити законні вимоги працівників ДСП ЧАЕС та інших підприємств підпорядкування ДАЗВ, а з іншого боку, зекономити бюджетні кошти, які потрібно зараз перенаправити на інші потреби.

От і все! Бо я з калькулятором цього зробити не можу. За цим має стояти робота та підрахунки всіх зацікавлених або ні в цьому процесі.

Ну, і наостанок, я дякую працівникам ДСП ЧАЕС за ту роботу, яка йде зараз та яка проводилась під час окупації ЧАЕС.

Вдячна за мужність тим, хто вийшов на ротацію і змінив на робочих місцях тих, хто багато тижнів перебував під дулами російських автоматів.

Дякую підприємству, керівництву та тим людям, які залучені до деяких соціальних проєктів на території Славутича, Іванкова та Поліського.

Хочу побажати мужності, витримки. Ми переможемо, а потім переможемо всю корупцію та заживемо.

Слава Україні!

Панічні атаки: що це таке та як із ними боротися

(Закінчення.

Початок в попередньому номері)

Що робити, якщо маєш ПА. Як підтримати себе?

Ці методи найефективніші на початку розвитку епізоду ПА. Це найпростіші ваші дії:

- згадайте, що з тобою все гаразд, що цей стан трапляється і нічого критичного з вами не станеться;
- нагадайте собі, що це тільки ПА. Ці почуття пройдуть і не завдадуть шкоди;
- дихайте повільно, спокійно;
- спробуйте глибоко дихати, не менше 6 циклів вдих-видих. І видих має бути значно довший ніж вдих (це важливо).

Збільшення концентрації вуглекислого газу та зменшення рівня кисню в крові рефлекторно гальмує механізми ПА. Для цього можна використовувати паперовий пакет.

Пакет потрібно розташувати так, щоб він прикривав область рота та носа. Робіть повільні та безперервні вдих носом та видих ротом. Якщо у вас немає поруч паперового пакета, спробуйте використати складені долоні.

Зниження частоти та сили серцевих скорочень через стимуляцію парасимпатичної системи черевним диханням.

Діафрагмальне (черевне) дихання виконується в комфортному положенні стоячи/сидячи/лежачи і є повільним безперервним вдихом носом на 3 рахунки. Уявіть, що ви надуваєте животом повітряну кульку.

Потім виконайте такий самий повільний і безперервний видих через рот на 5-6 рахунків. Можна злегка простукувати долонями по плечах, передпліччям.

Знайдіть тихе, спокійне місце. Якщо з вами поруч є близька людина і ви мо-

жете їй сказати про ПА — скажіть і попросіть обійняти вас, відволікти розмовою.

Прогуляйтеся або зробіть легку зарядку. Ходьба може вивести вас зі стресового середовища, а ритм ходьби допоможе врегулювати дихання.

Сфокусуйтеся на тому, що навкруги вас. Спробуйте описати те, що ви бачите або чуєте зараз, що відчуваєте на запах, доторкнутись до чогось і сфокусуватись на цих відчуттях.

Говоріть про те, що відчуваєте. Буває корисно про себе прочитати вірш чи спробувати рахувати — в будь-який спосіб залучити мислення.

Панічна атака — це не «злам» у вас в голові. Таке буває від надмірного емоційного навантаження та виснаження. Сон — превентивний метод №1, отже, спробуйте організувати ваш сон — навіть якщо умови цьому зовсім не сприяють.

Повернення до реальності

- заземлення. Стоячи відчуйте як ваші стопи торкаються поверхні підлоги,

якщо важко це зробити, то постукайте стопами по ній. Якщо сидите - похитайтеся з боку в бік і відчуйте опору. Змістіть фокус уваги на тіло та точки вашої опори;

- корисним може виявитися носіння гумки на зап'ясті. У разі виникнення ПА відтягніть і відпустіть гумку, сфокусуйтеся на відчуттях у точці зіткнення поверхні руки та гумки. Повторіть кілька разів;

- використовуйте позитивну установку голосом, наприклад, «Все добре, катастрофи нема», «Я в нормі, це просто фантазія», «Я спокійний, я не боюся»;

- переведіть увагу на зовнішнє середовище, описуйте те, що відбувається в реальності поряд з вами. Наприклад, «Проїхала червона машина», «Повз пройшла дівчина в зеленому пальті», «На зупинці стоїть три людини», «На годиннику 8:45», «Горить зелене світло на світлофорі», «Ось стара лавочка», «Чутно музику з кав'ярні» і таке інше, не менше 10 фактів.

Використовуйте позитивну візуаліза-

цію. Згадайте так, як згадали б фотографію, приємну подію чи місце, де вам зазвичай безпечно. Закрийте очі та пориньте у дослідження фотографії у пам'яті. Відчуйте, як тіло розслабляється.

Дослідіть свій страх через метафору. Дайте відповідь собі на питання: «Якої форми мій страх?», «Якого кольору мій страх?», «На що схожий мій страх?», «Як його можна назвати?», «Що йому від мене потрібно?» — це дозволить не зануритись у панічний стан, а навпаки, наблизитися до своїх переживань через метафору.

Запам'ятайте формулу «*Стоп-кран*» для екстреної зупинки початку нападу панічної атаки:

С — «Стоп!» Необхідно сказати собі це чітко і ясно, не думаючи, що це означає і навіщо воно вам.

Т — Тіло. Змістіть фокус своєї уваги на тіло, використовуйте заземлення та повільне діафрагмальне дихання (згадано вище).

О — Огляд. Змістіть фокус уваги з тіла у навколишнє середовище, просто описуючи те, що відбувається навколо вас.

П — Позитивна установка. Повторюйте установки на кшталт: «Все добре, катастрофи нема», «Я в нормі, це пройде», «Я спокійний, я справляюся» та будь-які інші близькі вам.

Кран — До початкової дії! Перемкнуті свою увагу, на дію, яку ви робили перед початком нападу або будь-яке рутинне, повсякденне, яке робили б поза нападом.

Релаксація. Одна з перших реакцій на страх — це напруження м'язів. Щоб допомогти собі, треба спробувати розслабити м'язи щоразу, коли вас щось лякає. Розслаблення м'язів, релаксація — це навичка, і, щоб отримати позитивний результат, треба цю навичку опанувати. Є багато різних відеоуроків та спеціальних занять, переважна більшість яких використовує техніку поперемінного напруження і розслаблення м'язів. Але пам'ятайте, що ці техніки приносять результат, лише якщо ви практикуватимете їх часто і не в стані паніки.

Метод 5-4-3-2-1. Панічні атаки можуть змусити людину почуватися відірваною від реальності. Вправи від панічних атак включають метод 5-4-3-2-1 — це тип техніки заземлення та тип уважності. Це допомагає відвернути увагу людини від джерел стресу.

Щоб використати цей метод, людина повинна повільно та ретельно виконувати кожен із наступних кроків:

- подивіться на 5 окремих об'єктів, предметів;
- ненадовго подумайте про кожний (білі штори, синя ручка). Або навпаки, оберіть предмети тільки одного кольору;
- почуйте 4 різні звуки. Подумайте, звідки вони прийшли та що їх вирізняє. (шум кондиціонера, музика, шум чайника, спів пташок);
- доторкніться до 3 об'єктів. Подумайте про їхню текстуру, температуру та способи їх використання (підлога, стіна, стіл);
- визначте 2 різні запахи. Це може бути запах кави, парфумів, випічки, мила чи прального порошку на одязі;
- назвіть одну річ, яку ви можете скуштувати. Зверніть увагу, який смак у вас у роті, або спробуйте цукерку.

Як підтримати іншу людину?

Якщо ви зіткнулися із ситуацією, коли у людини у вашій присутності почалася панічна атака, ось кілька способів, як ви можете допомогти:

- зберігайте спокій. Навіть якщо ви трохи боїтеся, зберігайте спокій, і спробуйте заспокоїти іншого: запевняйте його, що ви не підете; нагадуйте йому, що атака не триватиме довго; кажіть, що людина у безпеці;
- спокійно і повільно промовляйте: «Я з тобою, панічна атака скоро мине». Запитайте, як ви можете допомогти. У більшості людей, які зазнають нападів паніки або живуть з іншими типами занепокоєння, є власні методи їх подолання. Пропонуючи підтримку, майте на увазі, що ваша близька людина краще знає, що їй найбільше допоможе. Зазвичай корисно присісти, випити води, забезпечити потік повітря, глибоко й уповільнено подихати разом;
- вивчіть попереджувальні знаки.

Якщо ви цього ще не зробили, знайдіть час, щоб ознайомитися з тим, як поведуться люди при панічній атаці. Не всі відчувають напади паніки одна-

ково, тому краще запитати, які ознаки схильна відчувати ваша близька людина. Чим раніше ви зрозумієте, що відбувається, тим швидше ви зможете допомогти.

Зробіть ваші слова дієвішими. Замість фраз на кшталт: «Не хвилюйся» або постійних питань: «Із тобою все гаразд?», говоріть більш конкретні речі. Запитуйте, чи не хоче людина вийти з кімнати та піти ще кудись; нагадуйте, щоб вона продовжувала дихати; залучайте її у легку розмову, навіть якщо вона каже, що не хоче розмовляти.

Якщо це близька людина, можна її взяти за руки або обійняти. Якщо ви бачите, що людина потроху заспокоюється, можна почати розмову на нейтральну тему, розповісти про себе, подорожі тощо. Не бризкайте в людину водою, не трясіть її, не давайте ляпасів, не пропонуйте медикаментів.

Панічна атака вночі

Спробуйте зайнятися чимось розслаблювальним, щоб перемкнути увагу, наприклад, послухати спокійну музику, почитати книгу або навіть зайнятися домівкою, наприклад, прасуванням. Повертайтеся в ліжко тільки тоді, коли знову відчуєте втому та будете готові до сну.

Що робити після ПА?

Ось на цьому етапі вже краще випити склянку води. Можна з'їсти щось солодке. 10 хвилин посидіти або подіримати, якщо маєте таку змогу. І тільки потім повернутися до ситуації, яка викликала паніку. Проаналізувати її.

І наостанок хочу додати. Головне, навчитися жити з тими невизначеними факторами, що є сьогодні у кожного з нас. Розуміння тригерів є першим кроком на шляху допомоги, щоб подолати цей стан. Навчившись керувати ними або уникати їх, ви зможете знизити частоту та інтенсивність нападів паніки. Звісно, панічні атаки — це неприємне, але виліковне порушення, усунення якого потребує лише комплексного підходу.

«Нам належить жити, скільки б небес не впало». Будьте здорові!

IX Міжнародна конференція INUDECO

24-26 квітня 2024 року відбудеться IX Міжнародна конференція «Проблеми зняття з експлуатації об'єктів ядерної енергетики та відновлення навколишнього середовища» INUDECO 2024. Тема цьогорічної конференції — «INUDECO. Ядерна енергетика: виклики безпеки в умовах війни».

Конференція проходить у місті Славутичі з 2016 року в рамках заходів до роковин аварії на Чорнобильській АЕС. За цей час у конференції, що проходить у місті-супутнику Чорнобильської АЕС Славутичі, взяли участь більше 800 науковців та практиків з 20 країн світу. Щорічно у події беруть участь представники близько 50 інституцій.

24 квітня 2024, Середа

Пленарна дискусія конференції (ключові виступи):

- Міністерство захисту довкілля та природних ресурсів України;
- Міністерство енергетики України;
- народний депутат України Ольга Василевська-Смаглюк;
- Комітет ВР України з питань екологічної політики та природокористування;
- Європейська комісія;
- АТ НАЕК Енергоатом;
- Державне агентство України з управління зоною відчуження;
- ДСП «Чорнобильська АЕС»;
- міжнародні партнери, наукові інституції.

25 квітня 2024, Четвер

Секція 1. «Виклики безпеки та стійкості енергетичного сектору в умовах війни». **Секція 2.** «Інноватика у сфері енергетики: сталий розвиток, зелена енергетика, нові технології».

Міжнародна панель INUDECO 2024 спільно з Українським ядерним товариством.

26 квітня 2024, П'ятниця

Секція 3. «Проблеми зняття з експлуатації об'єктів ядерної енергетики».

Секція 4. «Стан НБК-ОУ та зони відчуження ЧАЕС».

Секція 5. «Екоцид: яким є вплив війни на довкілля в Україні».

Організатори конференції:

- Виконавчий комітет Славутицької міської ради Вишгородського району Київської області;
- Комунальне підприємство «Агентство регіонального розвитку»;
- ДСП «Чорнобильська АЕС»;
- Інститут проблем безпеки атомних електростанцій НАН України;
- Відокремлений підрозділ Акціонерного Товариства НАЕК «Енергоатом» «Атомремонтсервіс»;
- Державне агентство України з управління зоною відчуження;
- Інститут проблем математичних машин і систем НАН України;
- Славутицька філія НТУ «КПІ імені Ігоря Сікорського»;
- ГО «Українське ядерне товариство».

Розуміючи всю відповідальність та наслідки безрозсудного нападу РФ на ядерні об'єкти України, виклики безпеки в умовах війни, оргкомітет INUDECO проводить щорічну конференцію як відкрити онлайн дискусію й запрошує до виступів усіх, кому небайдужа ця тема. Організатори INUDECO пропонують проаналізувати досвід війни в Україні, зробити висновки щодо прояву ядерного тероризму, дій міжнародних орга-

нізацій, розробити рекомендації з експлуатації АЕС та інших ядерних об'єктів в умовах війни.

Офіційні мови конференції: українська, англійська. Слайди, тези до виступів готуються виключно англійською мовою. Статті до електронного збірника конференції подаються українською та (або) англійською мовою.

Оргкомітет планує випуск електронного збірника, статті прохання надсилати на e-mail: inudeco2018@gmail.com до 3 червня 2024 року.

У зв'язку із ситуацією, що складається через війну в Україні, INUDECO 2024 буде проходити в онлайн форматі відкритої дискусії за допомогою ресурсу zoom. Оргкомітет визначає порядок та черговість виступів учасників та надсилає підтвердження участі та електронне запрошення до 16:00 22 квітня 2024 року.

Організаційний внесок за участь у конференції складає 200 грн. Всі кошти, зібрані завдяки учасникам конференції, будуть направлені на гуманітарні цілі.

Ukraine NOW ua

Видання: «Новини ЧАЕС»

Засновник: ДСП «Чорнобильська АЕС»

Видання засновано у 1995 році. Видається на виконання ст. 10. «Права громадян та їхніх об'єднань на одержання інформації у сфері використання ядерної енергії та радіаційної безпеки» Закону України «Про використання ядерної енергії та радіаційну безпеку» та на підставі ч.3 ст. 15 Закону України «Про медіа».

Відповідальний за випуск: Віталій Медвідь

Над номером працювали: Віталій Медвідь, Майя Руденко, Анастасія Єрашова, Денис Ланько

Зворотній зв'язок: m.rudenko@chnpp.gov.ua
+380 4593 441 50